

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 35.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: R. Čuješ
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čeč)

Ljubljana, 26. maja 1938

Leto IV — Številka 29

Posvetimo naše družine!

Kakor mora stremeti naše delo za obnovo družbe predvsem za preusmeritev in izoblikovanje vsakega posameznega človeka, ki je sestavni del družbe, prav tako moramo pri istem delu za obnovo družbe skrbeti za zdravo življenje najmanjše edinice družbe — družine.

Naloga družine je tako velika in vzvišena, da jo komaj moremo dojeti in le preradi jo podcenjujemo. Zlasti v današnjih dneh, ko prevzema država nase vedno večji del človekovega udejstvovanja, bi človek ponekod že lahko mislil, da je družina sploh nepotrebna. Saj država že skrbi za otroka, brž ko se rodi in komaj shodi, je že vpisan kot aktiven član v kako državno mladinsko organizacijo.

Toda vse bolj spoznavamo in tudi skušnje nas v tem utrujejo, da bi država še morda mogla vzrediti otroke, da pa popolnoma odpoje pri vzgoji otrok. Le neokrnjena družina, kjer materi ni treba na delo, da se družina sploh lahko pri življenju ohrani, more izpolnjevati svoje poslanstvo: da novemu času vzgoji novega človeka, ki bo po božjem redu urejeval svet in dogajanja v njem.

Katoličani moramo danes še bolj ko kdaj posvetiti vso skrb našim družinam. Storiti moramo vse, da odstranimo ovire, ki družinsko življenje motijo. Predvsem moramo mater vrniti družini, zato pa mora dobiti mož plačo, ki bo zanj in za družino zadostna! Ko namreč doživlja katolicizem skoraj po vsem svetu odkrito ali prikrito bolj ali manj občutno preganjanje in je ves svet kar preplavljen z zmotami, morajo postati naše družine še bolj žareče ognjišče resnice in mesto božje besede, da bodo iz nje izšli odločni in neustrašni borci za pravice Boga in človeka v družbi, ki hoče danes in mnogokje brez ozira na pravi božji red in pravice posameznika uvesti neupravičeni kolektivizem tega ali onega kova.

Te svoje naloge pa naše družine iz lastne moče ne morejo dobro izpolnjevati. Pomoči stvarnika potrebujejo, da ob njegovi milosti in pomoči uspeva mladi rod ter raste v moč in vernost v zrelega katoličana.

L. 1925 je začelo Srce Jezusovo zbirati ob sebi tudi slovenske družine, ki so se mu posvetile in ga za svojega Kralja priznale. Dosele so v svetišču Srca Jezusovega v Paray-le-Monialu že tri slovenske zlate knjige s 25.847 posvečenimi družinami, v čemer je obsežna približno ena petina slovenskega naroda. (Prim.: J. Langerholz: Posvečena družina). Storimo vse, kar le moremo, da bodo vse naše slovenske družine, predvsem pa družine slovenskih izobražencev, kmalu molile posvetilno molitev: »Presveto Srce Jezusovo, ki si blaženi Marjeti Mariji razodelo, da želiš vladati v krščanskih družinah, tebe danes proglasimo za neomejenega Kralja nad našo družino!«, da bodo iz naših katoliških družin rasli v Boga močni oblikovalci in kladirarji bodočih dni.

Mir in edinost med narodi

To je velika prošnja, ki jo bo pošiljal k božjemu prestolu veliki evharistični kongres v Budimpešti ta teden, posebno pa od 25. do 29. maja.

Tudi v naših slovenskih cerkvah bodo v nedeljo dne 29. maja božje službe pred Najsvetejšim in tudi mi se združimo v duhu s predstavniki vseh katoliških narodov, da bomo vsi enega srca in ene misli klicali k evharističnemu Kralju za mir! Redko kdaj je bil kak evharistični kongres tako neposredno nositelj plamteče molitve za svetovni mir kot je letošnji kongres.

Madžarski narod se je z vsem ognjem pripravljaj cel leto za kongres, ki bo in je že v nepopisnem sijaju.

Čudovita je zgodovina svetovnih evharističnih kongresov.

Že prvi kongres v Franciji l. 1881 v mestu Lilleu je imel čudovit uspeh. Kongres je bil za to mesto kakor topel val, ki je ledene vode otajal: vzklicale so po kongresu mnogoštevilne cvetoče krščanske organizacije. Sledili so kongresi v Avignonu, Liègu v Belgiji. Tam je že 10.000 mož stopalo ob zaključni procesiji za Najsvetejšim.

Sledili so kongresi v Lurdu in l. 1888 v Parizu, kjer so kljub rovarjenju framonov in ministra Globerta neštete množice na Montmartru slavile nevidnega evharističnega kralja.

L. 1893 je bil kongres v Jeruzalemu, l. 1894 v Reimsu, 1897 v Paray-le-Monialu, potem še 7 kongresov v raznih francoskih mestih, razen l. 1905, ko je bil v Rimu. L. 1908 je kongres v središču anglikanizma, v Londonu ob udeležbi 7 kardinalov. Evharistični kralj je začel svoj svetovni pohod. Tako se je vršil kongres v Kanadi l. 1910, v Madridu 1911. Na Dunaju je bilo 1912 v sprevedu okrog 100.000 ljudi, 8000 duhovnikov, 200 škofov, zastopniki vseh vojaških in civilnih oblasti in 100 zgodovinskih vozov se je premikalo z najodličnejšimi gosti v evharističnem sprevedu. Kongres v Rimu l. 1922 je bil po strašni svetovni vojni veliko zmagoslavje Kralja miru. L. 1924 je bil kongres v Amsterdamu, l. 1926 v Čikagu v Ameriki, kjer je kongres zavzel neverjeten obseg: milijon obhajil, milijon udeležencev!

Od tem se preseli kongres l. 1928 v Sidney v Avstralijo. V oni čudoviti luki se je razvila procesija v tako veličastnem pokrajinskem okolju, da je težko najti kaj podobnega. Papežev legat, kardinal Cerretti, pa je prinesel kamenit spomenik in sveto prst iz katakomb za temeljni kamen nove katedrale v mestu Brisbane.

Kartago je dala l. 1930 kongresu okvir stare mučeniške cerkve prvih stoletij.

Irska je l. 1932 pozdravila na svojih tleh zastopnike 44 narodov in 200 škofov in go-

rečnost irskega ljudstva je zajela na stotisoče vernikov v enem samem valu navdušenja. Prezident irske dežele, Valera, je počastil kongres in papež Pij XI. je ob koncu kongresa prvič po radiju poslal kongresu svoje pozdrave in blagoslov.

V Buenos Aires je l. 1934 prišlo na kongres 1.200.000 ljudi in zastopanih je bilo 36 narodov. Sam predsednik Argetinije je posvetil svojo deželo ob kongresu Kristusu Kralju.

V Manili l. 1937 je ob kongresu predvsem zazarela misijonska misel. Tam v Manilli je evharistični kralj družil Ameriko z Azijo in odtod je blagoslovil neizmerne horce Tihega oceana, brezštevne množice Kitajske in Japonske. Letošnji kongres bodi predvsem slavlje gorečega priznanja božje suverenitete in velika izpoved zadoščenja za vse klevete in žalitve odpadnikov in brezbožnikov današnjega dne.

Kongres bo veliki praznik bratstva med narodi! Novi val sovraštva gre preko zemlje:

Evharistični kongres naj nam kliče v spomin, da imamo neko kri, ki vse druži, najsvetejšo Kri Križanega v Evharistiji! Tudi Kristus ima svojo politiko; njena zapoved je: kdor pije od te krvi, bo večno živ; vsi naj jemo od tega kruha, da bomo vsi eno! Ozkosrčne, narode razdirajoče, vojno poveljujoče zmote bo svetovni evharistični kongres zavrnil in osramotil.

Katoličani v Nemčiji se bodo udeležili velikega svetovnega evharističnega kongresa v Budimpešti, tako da bodo 26. in 29. maja po nalogu svojih škofov slovesno v domačih cerkvah počastili največjo versko skrivnost katolicizma in bodo molili evharističnega Kralja v duhu združeni z verniki, ki so se zbrali iz vseh delih sveta v Budimpešti. S tem bodo dokazali, da so udje velikega katoliškega občestva.

Komunisti v Romuniji. Kominterneta je podvojila svoje delovanje, toda vlada budno pazi na njeno delovanje in ga onemogoča. »Zvezo revolucionarnih kmetov« je vlada razpustila, toda takoj se je obnovila pod imenom »Zveza romunskih kmetov«. Notranji minister pa jo je znova razpustil in prefektom naročil, naj preprečijo vsako delovanje komunistov. V Kichinevu so odkrili veliko novo organizacijo komunistov. Zasegli so tudi mnogo sovjetskega denarja. Gregorij Crustasevici je plačal svoje obilne dolgove s sovjetskim denarjem. Romunska vlada se seveda trudi, da bi to delovanje komunistov preprečila.

Porabimo nedelje kot kristjani!

Nedeljo za nedeljo prihajamo v cerkev in poslušamo božjo besedo. Po kratkih odstopkih nam jo daje cerkev čitati. Navadno je združena z duhovnikovo razlago. In vendar vsak sam iz lastne skušnje ve, kako mnogokrat gre mimo nas, ne da bi globlje prijela. Včasih smo topi, da se nas nobena stvar ne prime. Včasih smo s svojim zanimanjem tako zelo v kaj drugega obrnjeni, da to celo v cerkev podzavestno prinesemo. Takrat nam zveni božja beseda tuje, duhovnikova razlaga pa kot nekaj, kar prihaja od daleč in v naši duši nobenega prostora ne najde. Včasih prepije našo zbranost žoljenje z bolj ali manj glasnimi in razburljivimi dogodki. Vse to je vzrok, da živo božjo besedo v cerkvi nekako preslišimo in da ne gremo za njenimi besedami v globino. Tako se naša notranjost plitvi. Čim bolj nas zajema hrupno žoljenje civilizacije, tem bolj prihajamo pod diktaturo vidnega in otipljivega. To ni več vse žoljenje, ampak je komaj njegova drobna in zunanja plast.

Cerkev v svoji tisočletni izkušnji ve za vse te nevarnosti našega poplivenja. Zato zahteva nedelje in praznike zase. V teh dneh naj bi se odrgali od vsakdanjih skrbi in naj bi pustili opravke, ki nas osak dan zaposljujejo ter porabili čas za svojo dušo in njeno zveličanje. Nedelje in praznike morajo ustvariti primerno razpoloženje v duši, da bo sprejemljiva, zbrana in obrnjena k božji besedi. Med letom se obračamo zdaj k tej zdaj k oni skrinosti našega odrešenja in posvečenja. Za ta red žoljenja, kakor ga zahteva od nas cerkev, moramo imeti smisel tudi v moderni hrupni civilizaciji. To, kar danes ne gre več samo od sebe, se dá doseči, če hočemo, če se zavestno trudimo.

Katoliški akademik se za svoje delo najboljše pripravlja, če nedeljo in praznike porabi v svojo poglavitost. Ta poglavitost obsega umsko približanje božji besedi in približanje duše božji milosti pri mizi Gospodovi. Čim več je zunanje zaposlenosti v našem delu, tem bolj moramo paziti, da se snovanju Duha Tolažnika in Duha resnice v naših dušah z lastno nepripravljenostjo ne odmikamo. Naj bi bili binokostni dnevi, na katere se pripravljamo, v tem razpoloženju blagoslovljeni!

Za 50. obletnico katoliške univerze v Washingtonu, ki jo bodo prihodnje leto slovesno obhajali, je poslal sv. oče Pij XI. pismo škofom USA, v katerem piše, da je stopil tudi s kat. univerzo v Washingtonu v tesen osebni stik, ko je sam prevzel vodstvo Kongregacije za bogoslovja in univerze. Nadalje piše, da se kat. univerza v Washingtonu ne sme zadovoljiti z že doseženimi uspehi, ampak mora vse svoje delo posvetiti reševanju perečih sodobnih vprašanj, če hoče, da obdrži svoj odličen položaj kot nacionalno središče krščanske kulture.

Italijanski katoličani in rasizem

V času, ko so v Rimu slovesno sprejemali Hitlerja, je sprejel sv. oče skupino udeležencev »Orientalnega tedna« v Firenzi in jim rekel:

»Daleč in blizu nas se dogajajo žalostne, zelo žalostne stvari. A med temi žalostnimi stvarmi je tudi to, kar vsi vemo, da se ni smatralo za preveč neprimerno in nedostojno, da se postavi v Rimu na praznik sv. Križa znamenje drugega križa, ki ni Kristusov. Če to vemo, moremo šele razumeti, koliko je treba moliti in zopet moliti, da bi se skazalo božje usmiljenje in da bi prišlo na nas v vsej svoji veličini. Resnično, mi smo prvi, ki potrebujemo to brezmejno usmiljenje, ki se naj razširi tudi na one, ki so razpeli našega Rešenika.«

Na te besede sv. očeta je javila angleška agencija Reuter članek, ki da ga je prinesel italijanski list »Popolo d'Italia« in ki je zelo ostro napadel sv. očeta. Izkazalo pa se je, da je bilo vse skupaj samo mistifikacija in da navedeni članek sploh ni izšel.

Da se katoliški tisk v Italiji drži glede novega poganstva dosledno katoliškega stališča, vidimo tudi iz članka, ki ga je prinesel veliki katoliški dnevnik »L'Avvenire d'Italia«, ki je ob Hitlerjevem obisku v Italiji zapisal: »V političnem oziru je imela Italija gotovo politične koristi od osi Rim-Berlin, čeprav nam ni ugalj Anschluss, ta zadnji plod italijansko-nemške zveze.

Toda povsem drugače je v vprašanih duhovnega reda. Če je os primeren in koristen temelj za ustvaritev novega mednarodnega reda, ustvarja novi germanizem po svojih filozofskih zablodah element težke zmešnjave v zgodovinskem procesu, iz katerega bi mogla iziti krasna obnova krščanske civilizacije. Italija je tudi uradno dala prijateljski Nemčiji nasvete, naj bo zmerna.

Italijanski katoličani so dali znak za alarm, kadar je bilo potrebno. Upali so, da bo Hitlerjevo potovanje v Rim nudilo priliko za blagohotno razjasnitev. Za nje je bil težek udarec, ko so videli, da je ta nada ugasnila.

Bolečina sv. očeta je bila vboj s trnom v srce vseh sinov Italije, ki so najbližje sv. očetu in ki zato bolj dele z njim njegovo tesnobo in zaskrbljenost za nemške brate. Borba med Cerkvijo in državo bo imela verjetno v Nemčiji še temne strani in herezija se bo odslej vse bolj bližala neizbežni obsodbi.

Ker je bil obisk Reichsführerja v Italiji z verskega stališča popolnoma negativen, izgleda, da je sedaj formalna obsodba hitlerizma od strani Cerkve neizbežna.

Skrb za otroka v Rusiji

Boljševiki se zelo radi hvalisajo s tem, kako lepo skrbijo za mladino, ki baje pod carji še daleč ni bila deležna take vzgoje. Lahko je to trobiti v svet, če pa človek pogleda po ruskih časopisih, vidi popolnoma nasprotno sliko. Tako poroča »Leningradskaja Pravda« o razmerah, ki vladajo v otroških zavetiščih »Carskoje delo« in »Detskoje selo«. Mladina je izročena na milost in nemilost surovim vzgojiteljem, ki se poslužujejo najhujših metod. Tako uboge otroke pretepajo in puščajo strdati. Mnogo jih umre.

Vzgojitelje pogosto predstavljajo, tako da je mladina vedno med novimi divjaki. Kot vzgojiteljice so tudi ženske skrajno surove in s svojim slabim zgledom pohujšujejo. Neka Laktinova je že na 74 službenem mestu. Predstavljena je bila zaradi neprestanega popivanja. Kako taki vzgojitelji vplivajo, si lahko mislimo.

★

Židje v jugoslov. gospodarstvu

(Nadaljevanje.)

Industrija.

e) Gradbena.

»Gotovo so vsa velika podjetja cementne industrije v rokah Židov.« (Kosier, str. 233.)

Za primer vzemimo le tri največja podjetja te vrste, ki posredno ali neposredno vplivajo seveda tudi na vsa druga manjša.

»Beotinska Fabrika Cementa d. d.« dela z nad 100 milijonskim kapitalom, vodijo jo madžarski in naši židje. Od osmih upravnih svetnikov je 5 židov in vseh 5 direktorjev.

»Split, d. d. za portland cement«, obratni kapital nad 250 milijonov, od 16 upravnih svetnikov je 7 židov, od 10. ravnatelj tudi 7 židov. Večino delnic imajo italijanski židje.

»La Dalmatienne« največje hidroelektrično podjetje na Balkanu, obratni kapital 206 milij. francoskih frankov. Židje so v upravnem svetu in med direktorji. Ta družba je dobila od države lepe privilegije: prosto izkoriščanje vodnih sil Krke in Cetine za 50 let, popolno davčno prostost za 50 let ter delno carinsko prostost itd., zato pa bi morala svoje obrate znat-

g) Železna in rudarska.

»V vseh tovrstnih podjetjih so židje« (Kosier, str. 243).

»TPD« v Ljubljani, glavica 200 milij. din, obratni kapital nad 400 milijonov. »Vpliv židov v tem podjetju je zelo velik, posebno od leta 1924., ko je Banque des Pays d'Europe Central prevzela velik paket delnic in začela odločilno vplivati na delo tega podjetja.« (244.)

»KID« v Ljubljani obratuje s 70 milijonskim kapitalom. V upravnem svetu sede tudi židje. — Ltd. — Zaradi pomanjkanja prostora zaenkrat ni mogoče navesti še drugih.

h) Grafična in papirna.

Združene papirnice Vevče d. d., obratujejo z 80 milijoni, od 13 upravnih svetnikov je 5 židov, podravnatelj je dunajski žid.

Tvornica papirja, d. d., Zagreb, 5 upr. svet., 3 židi, ravnatelj žid.

Hrv. industrija papirja, d. d., Zagreb, vsi uprav. svetniki (6) židje, direktor žid.

Smith & Maynier, d. d. Sušak, uprav. svet.

Letošnji letnik „Straže v viharju“ se bo kmalu zaključil. Če še niste poravnali naročnine, Vas vljudno prosimo, da to še danes storite.

no razširiti najkasneje do 1. julija 1934. Sedaj bo kmalu že julij 1938, družba pa ni izpolnila niti ene obveznosti. Spor »preučuje že od septembra 1936 posebna komisija«. Kakor je izračunala splitska inženirska zbornica, je to podjetje do 1. 1936. zaradi neizpolnjenih obveznosti samo v obliki mezd oškodovalo dalmatinsko prebivalstvo za 30 milijonov dinarjev. Koliko sto milijonov pa je pri tem izgubila država, ne bomo bržkone nikdar prav zvedeli!

f) Kemijsko-petrolejska.

»Danica« d. d. za kemijske proizvode v Zagrebu, obratni kapital 120 milij. din. Od 7 upravnih svetnikov so 3 židje, direktorji (7) pa sploh samo dunajski in madžarski židje.

»Tvornica za dušik« d. d. Ruše, obratuje s 60 milijoni din. Od 12 upravnih svetnikov je 6 židov, od 5 direktorjev 3. Interesna sfera dunajskih židov.

»Destilacija Drva« d. d. v Zagrebu, glavica 20 milij. din, od 12 upravnih svetnikov je 6 židov, od 7 direktorjev 4. Londonski, pariški in naši židje.

»Zorka«, prvo jugoslov. društvo za kemijske proizvode, obratuje s ca. 50 milijoni din, ima v upravnem odboru dunajske, češke, madžarske in naše žide.

»Anglo-jugoslovensko petrolejsko d. d.« v Zagrebu, obratna sredstva 250 mili. din. Od 10 upravnih svetnikov je 8 židov, edini direktor tudi žid.

»Jugoslovenska Standard Oil Company«, d. d. v Belgradu, delniški kapital 100 milijonov dinarjev. Razen tega poseduje še vse delnice »Danice« d. d. za petrolejske proizvode v Zagrebu. Čeprav v osrednjem uradu istoimenske ameriške družbe židov ni, vodijo »jugoslovensko« židje.

»Vacuum Oil Company«, d. d. v Zagrebu, obratni kapital nad 100 milij. din. Od 4 upravnih svetnikov so 3 dunajski židje, direktorji pa domači židje.

Zanimivo je dejstvo, da je Jugoslavija kljub temu, da ima vsa naravna sredstva za umetna gnojila, v potrošnji teh vendarle predzadnja država na svetu; prav tako tudi zaradi previsokih cen bencina v avtomobilizmu.

10, 2 žida, od 2 direktorjev je eden žid.

Tipografija, d. d. Zagreb, upr. svet. 8, 4 židje, od 2 direktorjev 1 žid.

Privredna štampa, d. d., Zagreb, upr. svet. 8, 4 židje, od 2 direktorjev 1 žid. S

Jugoslavija ima v izobilju ves potrebni material za to industrijsko panogo, delavne moči so cenejše kot pri naših sosedih, kljub temu pa bi bil papir, če bi ga sami uvažali brez blazin carin iz držav, ki vsega tega nimajo, lahko za več kot polovico cenejši. Res »narodno« gospodarstvo, ki v »narodnem« interesu z zaščitnimi carinami skrbi za interese židovskih kapitalistov.

i) Tekstilna.

»Razen dveh velikih srbskih formacij Koste Ilića Sinovi v Belgradu in Teokarović & Co. v Paraćinu, imajo vsa važnejša podjetja tekstilne industrije v svojih rokah židje in — v Sloveniji — tujci.« (248.)

Navesti hočemo le nekaj tovarn iz Slovenije, kjer imajo židje mnogo vpliva.

Tovarna dežnikov v Dolnji Lendavi (madžarski in naši židje).

Tovarna sukna v Kočevju (češki židje).

Jugoslovensko-češka tvornica bombažnih tiskanic v Kranju (češki).

Jugoslov. tekstilne tovarne d. d., Mautner, v Ljubljani in Zagrebu (so naši in dunajski židje odločujoči).

»Metra« v Ljubljani (dunajski) itd.

III. Bankarstvo.

Z denarnimi posli so se židje bavili že od nekdanj. V Splitu so 1. 1592. ustanovili prvo banko na slovanskem Balkanu.

»Od dvajset glavnih denarnih zavodov kraljevine Jugoslavije — po statistiki iz 1. 1927. — ni židov samo v odborih Srbske banke in Ljubljanske kreditne banke. Pa še pri tej zadnji jih ni samo v centralnem upravnem svetu, so pa v upravnih svetih posameznih podružnic.« (Kosier 284.)

»Židje se praviloma ne angažirajo v malih ustanovah, ampak predpostavljajo pri kupovanju akcij take, pri katerih je dovolj izgledov

za špekulacijo ali visoko obrestovanje vložene ga denarja (velika dividenda). V male ustanove stopijo samo takrat, če imajo zato poseben gospodarski interes, in ta je: da postanejo, ako je mogoče edini gospodarji ali vsaj odločilni činitelji v podjetju. Veliko je število takih ustanov, zlasti podeželskih posojilnic, ki so last enega ali drugega židovskega trgovca in katere so zloglasne zaradi svojih »zelenoških« poslov in brezsrčnega izžemanja kmetov. Na Hrvatskem so take znane pod imenom: »Židovska šparkasa«, a kmet jih mnogokrat imenuje tudi »gulionica«, želeč da se vsaj na ta način (ko se drugače ne more, ker jih pač le potrebuje) maščuje nad njihovimi gospodarji.« (304.)

Hvala Bogu pri nas Slovencih se Židje v posojilnice niso mogli vrniti, ker narodno in versko zavedni Slovenci pač dobro poznajo njihovo tehniko. Zato ni čudno, če so v času framazonsko-židovske diktature naredili na naše posojilnice atentat, katerega posledice še sedaj vsi bridko občutimo.

IV. Zavarovanje.

»80% celotnega zavarovalnega posla v kraljevini Jugoslaviji je v rokah židov in tujcev.« (318.) Ker bi za naštevane židovskih zavarovalnic porabili preveč papirja, pogledimo raje tiste, v katerih židov ni:

»Croatia« v Zagrebu, »Srbija« in »Sumadija« v Belgradu, »Vzajemna zavarovalnica« in »Banka Slavija« v Ljubljani, pa smo že pri kraju!

Koliko milijard dinarjev so druge zavarovalnice izmogle iz Jugoslavije v 20 letih. Kdo bi jih lahko navedel? Toda Jugoslavija je bogata država in si tako puščanje krvi lahko brez nadaljnega dovoli! Smešno pa je pri vsem tem večno jokanje, da je treba v Jugoslavijo privabiti tuj kapital, brez katerega si baje ne moremo ustvariti industrije.

Za krščansko vzgojo

Nemški škofje so objavili skupno pastirsko pismo o potrebi poglobitve in okrepitve verskega pouka v družinah, ker je verski pouk skoraj popolnoma izključen iz šol.

»Vi sami veste — tako pravijo škofje staršem — da pouk v verskih resnicah, kakor ga sedaj nudijo šole, žal v mnogih primerih ni več zadosten. Pogosto ga skrajšajo ali iztrgajo iz kompleksa katoliške šole, v kateri je bil dozdaj uvrščen. Vi sami opazujete s trepetajočo skrbjo, kako velika je postala v mnogih krajih nevarnost za vero vaših otrok. Globoko zaskrbljeni v svoji vesti se vi, katoliški starši, sprašujete skupno s svojimi škofi in duhovniki, kaj bo postalo iz te mladine, če ji bo manjkala solidna verska vzgoja. V takem žalostnem položaju dušnega pastirstva za mladino ima cervena učiteljska oblast težko in neizogibno dolžnost, da poskrbi za verski pouk otrok in doraščajoče mladine izven šole. K sreči kažejo katoliški starši dovolj razumevanja za to potrebo. Za verski in moralni pouk ter vzgojo mladine so bile dozdale že različne ustanove, ki so omogočile, da kat. otroci kljub številnim težkim grožnjam in skušnjavam, ohranjajo zvestobo krstnim obljubam. Škofje računajo ne le na uspešnost teh uredb, marveč tudi na uspešnost dobrega zgleda, ki ga morajo dajati starši svojim lastnim otrokom. Če bodo Cerkve in starši delali v skupnem soglasju, smemo upati, da bodo navzlic mnogim težavam sedanjega časa, duše otrok varne pred pogubonosno nočno slavo in da bodo iz dneva v dan bolj cvetoče uspevale.«

★

Völkischer Beobachter poroča, da je nac. soc. sestra Lina Huberth, ravnateljica hiše rjavih sester v Aschaffenburgu dobila nalog, da organizira v Avstriji zdravstvene nacionalne pomočnice, ki naj nadomestijo katoliške sestre v bolnišnicah in v vseh drugih javnih socialnih in zdravstvenih ustanovah.

Univerza

ZA POPOLNO MEDICINSKO FAKULTETO

500.000 din je potrebnih za razpis načrtov za bolnišnico, s katero bodo dani vsi pogoji za popolno medicinsko fakulteto.

Ta fakulteta, ki je bila po znani slovenski skromnosti še kot nepopolna ustanovljena, ima danes po 19 letih še vedno samo prve štiri semestre.

Zgradba sama, število fakultetnih institutov in učnega osebja ne ustrezajo modernim osnovnim zahtevam za visokošolske ustanove.

Slovenija po svoji kulturni, gospodarski in socialni strukturi tvori tako važen del Jugoslavije, da zasluži in potrebuje univerzo z vsemi in popolnimi fakultetami.

Popolna medicinska fakulteta je velikega pomena tudi kot privlačno žarišče za naše rojake onkraj mej. Slovenija kot najbolj industrijska dežela Jugoslavije bi z ozirom na delavski razred morala imeti popolno medicinsko fakulteto, kjer bi bilo znanstveno torišče pri raziskovanju socialnih bolezni in higijene.

Naša medicinska fakulteta ima po zakonu štiri semestre. Fakulteta sama pa je ustroj medicinskega študija razširila še na peti semester.

Po zadnji novi uredbi, pa je postal ta ukrep brezpredmeten in imamo spet samo štiri semestre. To je občuten udarec in pomeni obžalovanja vredno nazadovanje naše medicinske fakultete.

Proti popolni fakulteti se slišijo zlasti ugovori, da nimamo potrebne medicinske terminologije, da smo gospodarsko in številčno prešibki. Toda ti argumenti ne drže, kajti slovenski jezik je dovolj razvit, bogat in prožen, da v njem lahko izrazimo najsubtilnejše pojme in strokovna razglabljanja. Tudi drugi ugovori ne drži. Slovenci smo v vseh panogah medicinske vede že toliko napredovali, da bomo tudi to kočljivo vprašanje rešili brez sramote za svetovni znanstveni svet, vsekakor pa tako, da bo priča slovenske solidnosti in temeljitosti.

Če nas je smatrala Napoleonova Francija za toliko razvit narod, da nam je že pred 125 leti iz lastnega nagiba, brez vsake prošnje, brez neštetihih apelov ustanovila v Ljubljani medicinsko fakulteto, kljub temu, da je predstavljala Ljubljana takrat le »dolgo vas«, ne pa centra slovenskega življenja in kulture v današnjem smislu, je tem bolj upravičena zahteva celokupnega slovenskega naroda po popolni medicinski fakulteti.

Novi kult

Pod naslovom: »To je ver sacrum, kakor jo Bog hoče!« je izšel v posebni številki lista Völkischer Beobachter za 1. maj članek izpod peresa Wolfganga Möllera, v katerem beremo: »Poglejte te strankine tvorbe, kako v edinstvi z vojaki, delavci in kmeti slave »obred« tega dneva! Poglejte Vodjo, ki stopa na prižnico in kliče iz nebes božji blagoslov na novo nemško ljudstvo, na njegovo delo in na njegovo bodočnost. V teh dnevih posvečujemo tiste sile, na katerih temelji naše življenje — kakor so: žrtev vojakov, delo kmetov, bratstvo vseh Nemcev in volja stranke — s tem, da prirejamo vedne slavnosti, ki leto za letom vedno bolj pridobivajo značaj kulturnih dejanj.«

S 1. majem 1938 je prenehal izhajati Trierscher Volksfreund in je bil pridružen glasilu nac. stranke »Nationalblatt«. — Volksfreund je bil eden izmed dvojice kat. dnevnikov trierske škofije. Zdaj se je času primerno prilepil, kakor že pred njim: Rheinische Landeszeitung, Bayerischer Kurier, Rhein-Mainische Volkszeitung, Deutsches Volksblatt, Kölner Lokalanzeiger in Augsburger Postzeitung.

Svobodo treba prav pojmovati!

Montrealski škof Gauthier je napisal v svojem pastirski mlistu nekaj tehtnih misli o svobodi, ki so vredne, da jih saj v kratkem podamo.

Človekova svoboda je prav gotovo neodvisna, kadar je omejena na področje dovoljenega in poštenega. To pomeni, da more svobodno storiti vse, kar ji ni prepovedano in izmed poštenih sredstev sme izbrati ona, ki vodijo do njenega cilja. Če človekovo svobodo izbere zlo v današnjem stanju, ko je pod vplivom izvirnega greha, je to samo zaradi pomanjkanja popolnosti. V imenu našega zdravega razuma opustimo, kakor bi že davno bilo treba, zgrešeno teorijo, ki uči, da je narava svobode v tem, da more izbirati med dobrim in zlim. Svoboda je vsekakor izbira, toda obenem je tudi akt razumne volje, akt, ki mora biti sam v skladu z zdravim pametjo. Na razumskem področju pravimo, da zgrešena sodba ni kvaliteta, ampak defekt razuma; dosledno na moralnem področju slaba izbira ni kvaliteta, ampak defekt svobode. Ne prihaja nam niti na misel, da bi osporavali civilni oblasti pravico, da omejuje pravice posameznikov, ko prepoveduje svobodni promet s strupi, narkotičnimi sredstvi in zdravju posebno nevarnimi pijanci. Vsi smo prepričani, da je od te cene odvisen red in celo obstoj sedanje družbe. Prav tako moramo razumeti, da je z ozirom na red v družbi nujno potrebno, da se postavijo omejitve širjenja zla in prevratnih idej. Bossuet je dejal: »Svoboda je dana človeku ne zato, da se more otresti jarma, ampak zato, da ga more nositi častno, ko ga nosi prostovoljno, da bi imel slavo od tega, ker dobro dela.«

Iz tega moramo povzeti zaključek, ki je tudi sicer temelj vsake vzgoje. Človeku se ne jemlje svoboda, če se mu onemogoči, da bi delal zlo. Resnica je prav obratna. Katolicizem je življenje in usmerjevalec življenja. Eden najbolj očarujočih dokazov njegovega božanskega izvora je prav dejstvo, da kar najbolj uspešno organizira osvoboditev človeške svobode od vseh suženjstev, ki jo ogrožajo. Res pa je, da je ta naloga zelo težavna. — In edino nadnaravna milost je močna dovolj, da da naši volji njeno pravo smer in trdnost, samo milost more pomagati človeku do oblasti nad samim seboj, do oblasti nad goni, do vzvišene miselnosti, kar vse skupaj imenujemo svetost.

KONGREGACIJSKA AKADEMIJA III. DRŽ. REAL. GIMN.

V soboto, 21. maja, se nam je predstavila na novo ustanovljena kongregacija na III. drž. real. gimnaziji z lepo uspešo akademijo. Akademijo je na svojevrsten način pripravil g. prof. Niko Kuret. Posamezne točke so mogoče za spoznanje prehitro sledile druga drugi, vendar pa to na potek cele prireditve ni veliko vplivalo. Nekatero točko so bile zelo posrečene. Iz vsega programa je dihala ena misel: Vsi, ki so krenili s prave poti in oni, ki so se na njej obotavljali, pa oni, ki so stali na razpotju in niso vedeli, kam naj se obrnejo, ali na levo, ali na desno, ali naravnost, morajo vedeti, da je le ena pot prava. To je pot, po kateri nas vodi božja Mati. To Mater nam je dal Bog, ko smo jo najbolj potrebovali, ko se je zdelo, da nas bo mamljivi lesk posvetnega življenja potegnil v svoj vrtinec. Mati nas vodi k svojemu vsemogočnemu Sinu, ki je Pot, Resnica in Življenje. Zato hočemo Materi Mariji slediti na tej poti, naj pride kar hoče. Vedno smo pripravljene svoje prepričanje brez strahu izpovedati; delati hočemo pod vodstvom Cerkve in njenih zastopnikov za svoje ideale in povsod hočemo uveljaviti katoliška načela! Svoj narod hočemo braniti pred vsemi sovražniki in delati za njegov na-

predek, njegovo blaginjo in njegovo srečo! Ni nam žal, da smo zavrgli varljive glasnike napačnih poti, ki se končavajo v nejasni megli in temi. Veseli smo, da smo na tej poti vztrajali. Po tej poti hočemo pod Marijinim vodstvom in varstvom tudi nadalje hoditi, še bolj zvesto in odločno kot doslej, nikdar ne bomo z nje krenili, saj vemo, da je naš cilj — večna Ljubezen in Resnica!

Dvorano v Rokodelskem domu je napolnila mladina s starši in s številnimi gg. profesorji. Med drugimi so se akademije udeležili: g. dr. Klinar kot zastopnik prevzvišenega škofa, g. univ. prof. dr. Fabjan, g. ravnatelj Kuno Kočevar, p. Zakrajšek in drugi.

Brezbožniško gibanje

Kljub nekaterim glasovom, da se je brezbožniški val v Sovjetiji zadnje čase nekoliko unesel, moremo ugotoviti le, da se je spremenil le način brezbožniške protiverske gonje.

V začetku februarja t. l. so imeli v Moskvi četrto razširjeno zasedanje brezbožnikov iz cele Sovjetije. »Antireligioznik« je v 2. št. za 1. 1938. prinesel o zasedanju uradno poročilo. V več člankih razlagajo nov način borbe proti veri, ki so ga povzeli po Leninu, ki je zahteval, da se morajo proti »verskim predsodkom« boriti tudi previdno. Kdor žali verski čut vernikov, škodi namreč tudi brezbožniškemu delu. Zato piše »Antireligioznik«: »Nevarno in škodljivo je, če se brezbožniki naravnost upirajo vernikom... Vernikov ne smemo naravnost napadati. Iz bližine je treba preučevati njihova vprašanja in jim pokazati, kako je zla vera in verski ostanki. Prav tako moramo obsoditi sovražne nastope proti poštenim delavcem, ki se še niso ločili od vere.« (str. 5.)

Zaradi tega so komunisti navalili nad duhovščino in si prizadevajo, da bi prikazali »škodljivost vere«. Da vera razkrajja družino, »dokazujejo« n. pr. tako, da slikajo pijanega moža, ki tolče ženo in otroke in jih naganja v cerkev.

Čeprav je v SSSR malo katoličanov, se vendar zavedajo, da je ruski narod prepričan, da je katoliška Cerkev glavni predstavnik krščanstva in da se ona edina more postaviti boljševizmu v bran. Zato neprestano napadajo sv. očeta in pri tem ne štedijo z neravnostmi.

Svoje brezbožniško delo hočejo seveda tudi »znanstveno« utemeljiti. Na zasedanju je Oleščuk predlagal, da se ustanovi znanstveni zavod za vero in brezboštvo, ki naj postane sestavni del Sovjetske akademije znanosti (Antireligioznik str. 23.).

Brezbožniki pa ne nameravajo svojega uničevalnega dela omejiti samo na SSSR. Antireligioznik (str. 34.) piše: »V Franciji, Italiji, Belgiji, Jugoslaviji, Poljski in drugih državah si komunisti prizadevajo, da bi zedinili mase, da bi se mogli boriti proti fašistični nevarnosti in jim je mnogo na tem, da tudi verniki sodelujejo v vrstah enotne borbene fronte. V razredni borbi, ki je danes tako ostra, prihajajo verniki v kapitalističnih državah vse bolj do prepričanja, da politika, ki vodi v svobodo, ni politika, ki jo vodi Cerkev, ampak ona, ki jo vodijo komunisti, t. j. brezbožniki.«

Poletna zabava meščanov v Rusiji. Tudi v Rusiji si žele v poletni vročini ven v naravo. Saj pa je tudi zato preskrbljeno. Mesto Kijev n. pr. razpolaga s tristo petdesetimi hišami za svoje meščane zunaj v naravi. Toda od teh je samo 26, ki jih oddajajo zasebnikom, druge so rezervirane za strankine funkcionarje.

I v e r i

15. maja t. l. so v Zagrebu blagoslovili novo zastavo akad. križarskega bratstva Mahnič. Cerkvene slovesnosti je opravil nadškof dr. Stepinec. Nato so imeli slovesno proslavo 10. obletnice smrti dr. Ivana Merza. Razen glasbenih točk in deklamacij sta govorila še predsednik Mahniča akademik Perše in dr. Ivo Protulipac, voditelj hrvatskih križarjev.

V Parizu so v delavskem predmestju La Chapelle imenovali enega novih trgov: Mado-nin trg. Sredi trga stoji Marijin kip, ki je bil doslej v neki hiši — sedaj so jo že porušili — v stenski votlini. Ta kip so obnovili in ga postavili sredi trga.

Židje v Parizu. L. 1789. je bilo v Parizu okoli 500 židov, l. 1800. okrog 4000 židov, leta 1830. že 10.000 židov, l. 1848. 18.000 židov, l. 1870. okrog 30.000 židov, l. 1914. okrog 90 tisoč, a l. 1936. okrog 400.000 židov.

V Salzburgu organizira »Zveza nacističnih učiteljev« ženski vzgojni zavod, ki bo moral garantirati »izključno nacionalno-socialistično vzgojo«.

Dunajska Christliche Press-Zentrale, ki je bila tudi uradni urad katoliške akcije, je te dni likvidirala. Dejansko je nehala že 12. marca dati svoja obvestila časopisju.

Kljub vsem — s Stalinom! Belgijski časopis »La revue Belge« je pred kratkim stavila vprašanje: »Kam gre svet? Komunizem? Fašizem? Parlamentarizem?« Med prvimi je na to vprašanje odgovoril predsednik II. Internationale, Vandervelde, in je uporabil to priliko za propagando enotne fronte socialnih demokratov in komunistov. Odgovoril je, da prodiranja fašizma ne more ustaviti niti liberalizem, niti meščanska demokracija, ampak edinole socializem ali komunizem. Skupnost interesov druge internacionale in pa komin-terne mu leži na dlani. Sicer mora priznati, da je svetovna revolucija doživela krute udarce v Italiji, Nemčiji, Madžarski, vendar pa ga tolaži, da je ena šestina zemeljske površine pod oblastjo Sovjetov. »Kljub terotju moskovskih procesov, kljub tlačenju neoboljševizma, kljub vznemirjajoči politiki Stalina bom, ker sem prepričan, da se končno obrne vse na bolje, korakal z rusko revolucijo!«

V Lublinu so odkrili več komunističnih zarotniških gnezd. Značilno je, da je bila večina aretirancev judovskega pokolenja! Eden poljskih časopisov poroča o vedno naraščajočem komunističnem terorju v Volhiniji. Boljševiki požigajo kmečke domove, pustošijo polja in morijo ljudi.

Že od decembra, tako beremo v časopisu »Učiteljskaja Gazeta« z dne 29. marca 1938, v mnogih krajih učitelji niso dobili plače. Celotna vsota dolga je za december 1937 šestnajst milijonov rubljev, prav toliko za januar 1938. Skrb za kulturo!

»Na blagor delavcev smo pozabili.« V delavskih stanovanjskih hišah »Lendorstoj« trupa živi na stotine delavskih družin. Voditelji trupa pa nič ne skrbje zanje. Stanovanja niso kurjena. Odrasli in otroci so stalno bolni, tople vode ni, itd. Vendar se v proletarski Rusiji za to nihče ne briga!

Učiteljem ruskega jezika dostikrat očitajo, da ne izpolnjujejo svojih dolžnosti do učencev, da ne uče, kakor bi morali. Da pa niso učitelji sami krivi, kaže dopis »Učiteljske Gazete« (piše neki učitelj): »Svoje učence naj bi seznanil z deli Turgenjeva, pa imam za 33 učencev en sam izvod njegovih del! Še slabše pa je z deli Černyševskega, Saltikovščedrina in celo Tolstoja. Kako naj torej seznanim učence z deli naših klasikov?«

Protiverske naredbe rdeče katalonske vlade. Katalonska je odredila, kakor piše njeno uradno glasilo, da se izpremeni naziv 110 mest in vasi, ki so se pričela s »San«, torej vseh onih mest in vasi, ki so se imenovali po svet-nikih.

Književnost

NJENA BESEDA.

Še tretji dan po pogrebu je imel Milan solzne oči. V hiši je vela tiha, skoraj grozna žalost; le zdaj pa zdaj se je oglašil oče, a ko je videl, da nikogar ni moči potolažiti, je tudi on molčal.

Milan bi moral v šolo, a sam ni vedel, kaj ga je tako priklenjenega držalo doma, da se na Zagreb, kjer je obiskoval vseučilišče in študiral za zdravnika, še spomnil ni. Da bi ga smrt matere tako potrla, ni nikdar in nikoli mislil. Saj na vse zadnje, je dejal sam sebi, moramo to slej ko prej doživeti. A kaj, to bi že še šlo, ko bi ga ne mučila druga misel, ki mu ni dala vse tri noči nič spati. In čim bolj je hotel razvozljati štrno, tem bolj se mu je zamotavala. Ves fantovski ponos mu je padel z obraza, v dušo se je naselil strah in obup, da bi zakrivil z rokami, kakor otrok, ki ga pusti samega sredi ozke brvi nad globoko vodo. Tudi zakričal bi kakor tisti otrok.

Sam je bil v sobi. Nagloma se je dvignil od mize, globoko zavzdihnil in stopil na plano. Rad bi se malo raztresel, da bi se mu razvedrilo oko in nemirno srce. Visoko nad zelenimi lazi se je vozilo veliko sonce po širni jasnini. V dalji nekje se je oglašal zakasneli škrlanček, drobno ubrana pesem se je zgubljala v višine. Ceste so bile umite kakor za veliki praznik.

Namenil se je, da bo krenil po kolovozu v goščo, pa sam ni vedel, kdaj in kako ga je zaneslo v nasprotno smer, da se je nenadoma znašel pred velikimi železnimi vrati, stopil po šumečem pesku in zavil po stezi v desno. Visoka cipresa je bila tiha, mrka; pod njo križi, beli, sivi, črni — in tam ob levi strani v tretji vrsti grob s svežimi vencami, zelenjem in rožami. Nov, svež grob. Tam spi ona, ki so mu jo pred dvema dnevi vzeli in zagrebli. Milan, tvoja mati!

Za pokopališčem so se vrešče podili otroci; po posuti cesti je drdral težak voz. Milan ni slišal glasnega šumota, ki se je mešal v rahlem vetriču, svet se mu je umaknil v pozabo. Kot da ga je nekdo potisnil za ramena, je kleknil pred visoko gomilo. Neizmerena žalost mu je zagnila obzorje in polnila srce in dušo.

Videl je pred sabo povsem bel obraz, tisti voščen obraz, ki je splahnel kakor neizpeta pesem, globoko udrte, na prvi pogled nekoliko sanjave oči, motne in plahe; sušične roke, sklenjene nad slabotnimi prsi, držeč majhen črn križec; potem tista blazina, velika, prevelika za mater...

»Mama!...«

Milan je vzdrgetal, glas se mu je strgal v grlu, streslo se mu je utrujeno telo, ki ga je ogrinjala lepa črna obleka. Morda je začutil okrog sebe mrz, morda grozo, morda žalost in bojazen obenem. Glava mu je omahnila na koleno. Z gomile se je usula kepa rdečjave prsti in se ustavila tik pod Milanovimi nogami.

»Milan, — zakaj si pozabil, kar sem te učila?...«

Materin obraz se je blesteče zasvetil v zlatem soncu. Bila ni več mati, bila je pred njim svetnica, ki so ji nadevali zaslužen gloriolo, pa se je nečesa domislila in bi rada še za trenutek pogledala na zemljo, potem pa spet za vekomaj stopila v nebeske dvore. Njene oči so zajele vso bol, ki je plala v otrokovi duši, proseči miru in blagoslova. Kaj ona vse vel Milan, ne dosegaš njenih misli, čeprav so tvoje visoke, učene. A njene — sam Bog vedi, kod jih jemlje, — no, mati je pač čudodelnica, saj je svetnica!

»Mama!...« V glasu je podrtaval bolesten jok.

Milan je vstal, popravil na gomili venec, ki

je ležal postrani, in drsajoč po ostrem pesku odšel. V cipresi se je oglašila drobna sinica. Morda je postala žalostna, ker je sonce že tako hitro tonilo za črno goro.

Hišna je klicala k večerji. Milan je naročil, da ga ne bo. Šel je po stopnicah, postal na mostovžu, kot bi iskal izgubljeno misel, nato pa stopil v svojo sobo. Ko je odprl vrata, mu je zaudaril v lica svež duh po dišečih šmarnicah, ki mu jih je nabrala sestra Malči in jih položila v kot pred Marijin kip. Milan jih je bil vesel.

Sedel je k pisalni mizi. Z vrta je zadišalo po cvetoči jablani. Rahel veter se je poigraval v vejeh.

Teža dneva mu je ležala na ramah. Srce mu je nemirno bilo in glasno iskalo odgovora na veliko vprašanje. Razgrinjala se je pred njim preteklost — ni ji mogel prestreči gibov, ko je odstirala svoj obraz; zazijala je vanj vsa grozna, strašna. In sredi te mračine je stala kakor krizantema na jesenski gredi — ona, mati; — zrla je vanj tiho, nepremično. In čeprav je bila tako tiha in mirna, je vendar Milan natančno slišal besedo njenih ust: zakaj si pozabil, kar sem te učila?...

Da, Milan je pozabil na njeno besedo. Joj, danes se pa spominja, kako mu je nekoč govorila: zunaj nekje je tonil dan v večerno zarjo, sama sta bila v sobi, tam v kotu nad veliko mizo je visel križ, na njem belo telo človeka, ki je nagnil glavo, pod njim rdeča lučka, drobna, trepetajoča. Sedela sta ob peči in zrla tja. In tedaj je ona spregovorila. Mehka, topla je bila njena beseda, polna nečesa, kar je zmogla le ona. Govorila mu je o sreči, ki ga čaka, če bo hodil za križem. Milan ni razumel lepih besed, samo čutil je globoko v mlado dušo sladkost, ljubeznivo sladkost in neizrečeno radost, kakršne pozneje ni doživel nikoli več.

Potem je stopil Milan v peto gimnazijo; dočim je štiri končal v zavodu, kjer se je počutil srečnega v krogu svojih tovarišev, so ga za nadaljnje dali v mesto k stricu. Od tedaj naprej je na tisti večer skoraj popolnoma pozabil. Dopršil je osmo, pretolkel maturo, zbral poklic, stopil na pot in hodil, hodil v svoj svet. Toda vedno bolj in bolj se mu je vsajalo v srce neko čudo nezadovoljstva; zdaj pa zdaj se je sam nad sabo ujezil, zdaj je spet mukoma krotil svoj nemir: saj bo z letom vse prešlo, končal bom semester in počitnice mi bodo dale novih moči in razvedril. Pa do zastavljenega cilja ni došel. Sredi poti je začutil slabost, omahnil je in zazdelo se mu je, da je za dobršen korak zaostal. Tovariši so šli naprej, niso se ozirali ne na levo ne na desno. Milan se je čudil sili, ki jih je gnala v dan, da so se kakor pomlajeni vrgli na novo delo. Pa tovarišija! Precej po maturi so se vsi dobro razumeli. Marsikak večer so pokramljali, hodili na plese, delali v svojih društvi in — da, ravno tu je Milanu zastalo, da ni mogel naprej. Nekoč mu je pri seji prišla na misel mati. Sam sebe se je spraševal, kaj bi ona zdajle dejala, ko bi stopila pridenj... Tistikrat je Milan sredi razgovora nepričakovano vstal in šel ven.

Natančno čez teden dni za tem dogodkom je prejel brzojavko, da je mati nevarno zbolela. Dan je bil lep. Majsko sonce je s svojimi zlatimi snopi obsipavalo visoke hiše, dolge ulice in vesele obraze mimoidočih. Milan se je odpravil in se odpeljal. Čez tri dni je prišlo tisto grozno: mati je umrla. Vsa hiša je glasno zajokala in se zagnila v globoko žalost.

Vsi ti spomini so se mu danes grmadi v vsej svoji živosti in zrelosti. Zdaj je težko za-

vzdihnil, misli, motvozeče se v neizprosno štrno, so ga utrujale. Toda spet in spet se je tam zadaj za temi tminami odžarjala svetloba, sladka, očarujoča in boleča obenem. Bila je mati. Kaj me gledaš s temi svetimi očmi, v srce in dušo sikajočimi? Joj, mama, kaj sem ti vendar storil, da me tako dramiš in vznemirjaš?...

V spodnji sobi je družina pravkar po-večerjela. Nekdo je stopil po stopnicah navzgor, potkal in plašno vstopil. Bila je Marijuči.

»S papanom gremo k šmarnicam. Bomo kmalu doma.«

Potem je šla, kot da ji je postalo mučno, da bi čakala, kaj bo Milan dejal. Saj pa je tudi sama vedela: ostal bo v sobi kot zmeraj, v cerkev ga živa duša ne spravi. Še papa ga pusti na miru, odkar sta se v tej zadevi sporekla. Saj lahko študiram tudi brez tega, mu je v jezi zabrusil. Z materjo se pri tem nista spotaknili. Ni ga motilo, da je ona tolikrat sklenila drobne roke in molila, molila. Saj mora, si je mislil sam pri sebi, mati je in zato mora moliti. Še jaz bi morda, če bi bil na njenem mestu.

Ko je začutil, da so že vsi odšli, je nagloma vstal, si ogrnil nedeljsko suknjo, vzel z obešalnika klobuk in se utrnil v mrak, ki je lezel v praznično vas.

Pri fari je ubrano vabilo, ljudje so se spenjali v holm, cesta je bila polna pritajene majske večerne pesmi, srca velikih in malih so se razneževala v njenih melodijah. Tudi Milan je stopal v klanec. Oči so mu bile kakor utrujene. Vstopil je v cerkev in postal pred dolgo vrsto klopi pod korom. Zazdelo se mu je, da ga je privedla nevidna roka in da je zašel v hram, ki mu ga je vzela tuja mladost in mu ga je danes nekdo spet vrnil. In tistikrat je po dolgem času spet pokleknil pred belo monštranco, ki se je blestela v oblakih prijetno dišečega kadila, duhovnik jo je dvignil in z njo blagoslovil, Milan je vzdrtel, duša njegova je zadobila peruti in se dvignila v molitvi k Velikemu, Močnemu, Nevidnemu. Mati, hvala ti za tvojo veliko besedo, ki si mi jo nekoč dajala, hvala, hvala!...

Nad vasjo je že plapolala trda noč. Spogledali so se, ko se je Milan vrnil, v mislih so si bili vsi čisto blizu, v besedi daleč, da ni nihče nič spregovoril. Tisti večer se mu je zdel silno lep. Zaprl se je v svojo sobo, sedel k oknu in se zazrl v nebo, ki je bilo čez in čez na gosto poskropjeno z migljajočimi zvezdami. Razmišljal je dolgo v noč o svetu, ki se mu je danes na vso moč razgrnil. V kotu je brlela pred kipom Brezmadežne rdeča lučka. Milan je pomislil: mati, zdaj vem, da sem pozabil na tvojo besedo. Odpusti, kakor znaš samo ti odpustiti!...

Življenje delavstva v Sovjetiji

Če si hodil po pariški svetovni razstavi, si v boljševiškem paviljonu lahko bral točne podatke o višini delavskih mezd v SSSR. Komunisti so mogoče hoteli s tem pokazati, da se tam delavcu dobro godi, toda če pogledamo te vsote in jih n. pr. primerjamo s francoskimi, vidimo prav žalostno sliko. — Samo nekaj števil!

Zaposlenih delavcev je v Sovjetiji 26 milijonov 300.000; skupen zaslužek teh delavcev v l. 1936 je bil 71 milijard rubljev; povprečno pride na delavca letno 2700 rubljev.

V Franciji pa:

Število zaposlenih delavcev 12.160.000; njihov skupen zaslužek v letu 1936. 105 milijard frankov; povprečno zasluži vsak delavec letno 8600 frankov.

Če se primerjamo vrednost rublja in franka, vidimo, da razpolaga francoski delavec s trikrat večjimi sredstvi kot ruski. Kako žalostna pa postane šele slika, če pomislimo, da je francoski delavec živel tako celo za paševanja Bluma in njegovih judovskih tovarišev, ki so Francijo spravili na rob prepada. Na vsak način lahko trdimo, da je stanje sovjetskega proletariata obupno in daleč proč od raja.

Povprečno zasluži torej sovjetski delavec mesečno 225 rubljev. So pa tudi nižje plače. »Izvestija« pravijo, da so po nekem novem dekretu plače izenačene, tako da bo najnižji mesečni zaslužek znašal 110 rubljev. Po poročilu moskovske »Pravde« z dne 28. okt. 1937 služijo agronomi tri leta za 375 rubljev mesečno, naslednjih šest let dobivajo 450, po deset letu pa 550 rubljev mesečno. Srednješolsko izobraženi poljedelci pa dobijo prva tri leta 275, naslednjih šest let 350 in končno 400 rubljev mesečno.

Profesorska plača znaša po poročilu »Izvestij« (12. nov. 1937) od 900—1500 rubljev, dijak pa dobiva od države prvo leto 150 in peto leto 260 rubljev.

Toda zelo dobro bi bilo, če bi te piškave mezde sploh redno izplačevali. Toda nič izrednega niso primeri, kot je naslednji: Nameščenci v Khabarovsku že niso prejeli svojih plač 6 do 7, celo do 8 mesecev (Zvezda Pacifica, 22. avg. 1937). Znesek, ki ga država dolguje delavcem, ki so nameščeni pri traktorjih, znaša preko 50 milijonov (Izvestija, 9. oktobra 1937).

Delavci v Berezoŕskem, kjer država seka gozdove in je zelo razvita lesna industrija, že niso prejeli plače nekaj mesecev (Uralski delavec 5. oktobra 1937).

Take so razmere v »raju za delavce«, ki pa ni nič drugega kot najhujši državni kapitalizem, ki ga vodi in izkorišča klika oblasti željnih in nasilnih boljševikov.

V OCENO SMO DOBILI:

Občni zbor ljubljanske podružnice Slovenske straže bo v nedeljo, dne 29. maja t. l. ob pol 10 dopoldne v posvetovalnici KTD (Jugoslovanska tiskarna, I. nadstr.) s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika ustanovnega občnega zbora.
2. Poročila odbornikov in nadzorstva.
3. Volitev novega odbora.
4. Samostojni predlogi.
5. Slučajnosti.

Občni zbor bo — po pravilih — če bo udeležba premajhna, pol ure kasneje ob vsaki udeležbi. Vabljeni so vsi prijatelji društva!

Odbor Slovenske straže.

Jugoslavicus: Moskovski proces pred svetom spetske javnosti. Sumrak marksizma u Rusiji. Francusko-srpska knjižara A. M. opovića. Beograd 1938. Stane 15 din (pisana v cirilici).

Jugoslavicus: Moskovski proces pred svetom spetske javnosti. Sumrak marksizma u Rusiji. Knjiga poroča o katastrofalnih posledicah, ki jih je povzročil boljševizem v Rusiji, ko je moral priznati, da marksizem ni zmožen žoljenja in so predstavniki boljševiške stranke organizirali strahovito čiščenja in preganjanja vsake opozicije, končno pa so začele padati kot žrtve glave prvih revolucionarjev. GPU je ubijala tudi izven sovjetskih mej, čistila med diplomati itd. Podrobneje opisuje zadnji veliki proces, ki je prinesel osemnajstim smrtno obsodbo, trem pa ječo. Končno je zbral avtor glasove sovjetskega časopisja, tako levičarskega kakor tudi drugega.

Gostilna „Zadružna klet“, Kongresni trg 2

ima dobro, zdravo in ceneno hrano in pijačo. Postne dneve postno jed